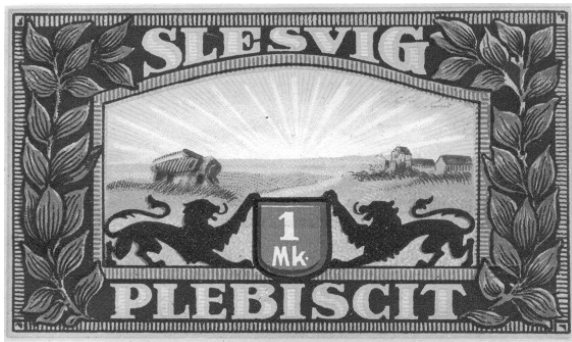

Nødpengesedler

Jeg vil her prøve at give en kort orientering om baggrunden for nødpengesedlernes fremkomst.

Under den 1. verdenskrig 1914 - 18 opstod der overalt i Tyskland en særdeles mærkbar og generende mangel på skillemønt. Der blev derfor givet tilladelse til, at der på lokalt plan blev fremstillet såkaldte nødpenge, idet der dog forlangtes garanti for indløseligheden.

Disse nødpenge blev lavet i enorme mængder overalt i Tyskland i tiden fra krigsudbruddet i 1914 og indtil markens sammenbrud i november 1923. Snart blev disse sedler, med de farvestrålende billeder og deres ofte morsomme tekster, genstand for en meget livlig samler-interesse - en interesse, der naturligtvis blev stimuleret fra udstedernes side. De sedler, der blev lagt ind i en samling, skulle jo ikke indløses.

Ved krigens slutning i 1918, blev det snart klart, at der måtte komme en afstemning i Slesvig, og fra nu af anvendes nødpengesedlerne her i landsdelen også i nationalpolitisk propaganda. Med meget lune og undertiden med stor skarphed langes der fra begge sider ud efter modstanderen.

Medlemsblad for:
**Numismatisk Forening
for Nord- og Sydslesvig**

Redaktion/ Kommission:

Jens Madsen
Jørgensby 14
6310 Broager
jensmadsen@moneta.dk
Tlf.: 40 14 21 63

Gengivelse af artikler kun
efter indhentet tilladelse
og med kildeangivelse.

Formand:

Henning Kjær
Kærmindevej 17
6400 Sønderborg.
Tlf.: 74 43 34 82
Fakjaer@mail.tele.dk

Brevbud:

Ved brevbud betales 3% i
salær og evt. porto.

Faste brevbud skal være
fremme dagen før auktionen.

Modtages af
H. C. Deele
Genner Bygade 29
6230 Røde Kro
Telefon 74 66 49 50
hansdeele@bbsyd.dk

Oplag: ca. 80 stk.

Foreningens vedtægter kan
altid rekvireres hos
formanden.

www.nfns.dk

Tryk: Langenberg
Sønderborg

Den, der første gang betragter billederne og læser teksterne på disse sedler, vil nok finde, at de undertiden kan virke noget naive, og at den kunstneriske kvalitet her og der er tvivlsom. Man vil opdage, at disse nødpengesedler, på en interessant og ofte gribende måde, levendegør noget af den særlige stemning, der herskede her i landsdelen i afstemningstiden for snart 100 år siden.

For bedre at forstå noget af det, vil det nok være nyttigt med et par supplerende oplysninger.

På flere af sedlerne står ordet *Plebiscit*, der kommer af det latinske *plebs scitum*, som betyder folkebeslutning. I forbindelse med nødpengesedlerne er betydningen folkeafstemning, den afstemning om det nationale tilhørsforhold, der i 1920 bragte Sønderjylland, tilbage til Danmark.

Fredskonferencen efter 1. verdenskrig åbnedes 18. januar 1919 i spejlsalen på slottet i Versailles. Netop samme sted hvor det tyske kejserdømme blev proklameret 1871 efter krigen mod Frankrig. Under konferencen blev en bestemmelse fra Prag-freden af 23. august 1866 mellem Preussen og Østrig draget frem. Det var artikel 5 indsat på foranledning af Napoleon III. Napoleon III bestemte, at selv om Østrig tillod Preussen at annektere Slesvig og Holsten, så skulle dog Nordslesvig gives tilbage til Danmark, hvis en folkeafstemning gav flertal herfor.

Den artikel 5 er den §5 som vel alle ældre sønderjyder har hørt nævnt mange gange i deres barndom uden måske helt at forstå betydningen af det.

På Als er §5 oven i købet blevet til et stednavn.

Nr	Me dl		Kons	Opr. Pris	
		Sedler			
1	83	DK 4 x 100 kr 2015 B3151K,L,M,N Si157	0-01	500	
2	38	DK 2 mark Gramby V Si. 35	0	15	
3	38	DK 50 pf. Rinkenæs Si. 72	0	12	
4	38	DK 50 pf. Rødding Si. 73	0	12	
5	38	DK 50 pf. Uge Si. 111	0	12	
6	38	38 DK 25 pf. Vojens Si. 114A	0	15	
7	38	38 DK 50 pf. Vojens Si. 115A	0	15	
8	176	DK 5 kr 1960 C3601D Si129	0	75	
9	176	DK 5 kr 1960 C3600J Si129	1	40	
10	176	DK 10 kr 1973 C5733F Si133, 20 kr 1979 A3793G	1+, 1	30	
11	176	4 forsk sedler	Lot	hb	
		Mønter			
12	38	D 50 Reichspfennig 1929F	01	40	
13	38	D 50 Reichspfennig 1936A	1+	20	
14	38	D 25 pfennig 1909F	01	40	
15	38	D 1 Reichsmark 1934F	1+	10	
16	38	D 5 Reichsmark Hindenburg 1936D	1+	25	
17	38	D 5 Reichsmark Hindenburg 1936F	01	30	
18	38	D 5 Deutsche mark 1976	0	50	
19	38	DK 1 øre 1889	1+	40	
20	38	DK 1 øre 1917	1+	125	
21	38	Dk 5 øre 1917	1	45	
22	38	Dk 2 krone 1916	01	65	
23	38	Dk Kolding mønt 1977	0	95	
24	38	Dk Haderslev mønt 1982	0	35	
25	38	Dk Vejle mønt 1982	0	35	
26	38	Island 50 årsdagen for selvstændighed 1968	01	40	
27	144	C4 8 sk 1608 H93A Si54.2	1/1+	375	
28	144	C4 1 sk 1621 H119B	1(+)	200	
29	144	C4 1 sk 1644 H152A	1(+)	360	
30	144	C4 2 sk 1648 H151B	1	60	
31	144	F3 2 sk 1662 H132B	1+	150	
32	144	C8 1 RBS 1842 H11A	1++	60	
33	144	Finland 1 markka 1865	1++	200	

34	144	Estland 1 mark 1924	1+	30	
35	144	D 1 pf 1874 F	1++	65	
36	144	D 1 pf 1876 F	0-01	40	
37	144	D 2 pf 1875 F	01	250	
38	144	D 10 pf 1874 C	1++	50	
39	144	Færøerne 2 øre 1941	1+	60	
40	144	DK 2 kr 1945 jub	0	70	
41	144	Sverige 5 øre 1857 type 2	1+	40	
42	144	D 20 pf 1888 J	01	160	
43	176	DK pose med kobber 5 øre F9 i bankruller 10,8 kg	Lot	hb	
44	176	DK pose med kobber 5 øre F9 i bankruller 20,1 kg	Lot	hb	
45	176	DK pose med zink mønter F9 20,9 kg	Lot	hb	
46	96	Bog Nordisk Numismatisk Årsskrift 9 stk 1956, 1957-58, 59, 60, 66, 67, 68, 69, 70	Lot	200	
47	96	Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad 1939-5,10 / 1956 / 1986-6 / 1987-5,6,7,8 / 1988 / 1989 / 1990 / 1991 / 1992 / 2010-4 - 2013-3	lot	200	
48	39	Møntalbum DK årstal samling, lidt norge og sverige og div mønter	Lot	hb	
49	56	Poser med mønter 9,3 kg mest kobber 1,2,5 ører + diverse	Lot	hb	
50	56	1 x forgyldt Manchet knap lavet af 10 øre 1915, nøglering med lille sparegris vedhæng 	Lot	hb	
51	56	DK 1 kr 1892 	1+	Hb	
52	56	DK 2 kr 1875	1	Hb	
53	56	DK 2 kr 1899 	1+	Hb	
54	56	Estland 1 kroon 1933 jub 1896-1933 10. sangfestival KM14	1+	hb	
55	56	D 1 mark 1873, 2 mark 1966J, 1967J, 5 mark 1934, 1971D jub Düer	lot	hb	
56	86	DK 2 kr 1953, 54, 55, 56, 57, 58	Lot	55	
57	86	DK 1 kr 1892 	1++	220	
58	86	DK 1 kr 1954	1++	40	
59	86	DK 1 kr 1926	1	30	
60	86	DK 1 kr 1945	1++	30	

61	86	DK 1 kr 1916	01	30	
62	86	DK ½ kr 1924, 25	1-1+	25	
63	86	DK 10 øre 1907, 10, 12	1+- 1++	75	
64	86	DK 25 øre 1932	1+	40	
65	86	DK 25 øre 1924, 25, 26, 29, 30, 34	Lot	25	
66	86	DK 10 øre 1926	01	65	
67	86	DK 10 øre 1941, 41, 42, 43	Lot	20	
68	86	DK 2 øre 1926	1+	130	
69	86	DK 5 øre 1874	1+	30	
70	86	DK 5 øre 1907	1++	35	
71	86	DK 5 øre 1908	1+	25	
72	86	Fæøerne 10 øre 1941	1-1+	35	
73	86	Spanien 2 euro 2002- 2012 temamønt	0	25	
74	86	Spanien pose med mønter	Lot	Hb	
75	86	Spanien 500 pesatas 2000 jub	01	Hb	
76	86	Irland 2 ecu 1992	0	25	
77	86	Sydafrika mindemedalje VM2010	0	30	
78	86	UK 4 stk 1 pund, USA 5 cent 1937	Lot	hb	
79	86	Sverige pose med mønter	Lot	Hb	
80	86	D Anhalt Bernburg 48 Einen thaler 1796 	1+	140	
81	86	D Hamburg 1 dreiling 1855	1+	25	
82	170	7 plast sider med diverse mønter	Lot	35	
83	170	DK Bankmøntsæt 1982	0	16	
84	170	DK Bankmøntsæt 1985	0	16	
85	170	DK Bankmøntsæt 1986	0	16	
86	170	DK Bankmøntsæt 1986	0	16	
87	170	DK Bankmøntsæt 1987	0	16	
88	170	DK Bankmøntsæt 1987	0	16	
89	84	D 5 mark 1965, 2 x 1975, 1976-79, 2 x 80, 84, 86-89, 2x 90, 91 (18 stk)	lot	150	
90	84	D årstal mønter 1 pf – 1 mark Kejsertid - Republik	lot	500	
91	8	D 50 pf 1877 A? Jaeger 8	1-	25	
92	8	Rusland Polushka? 1731, Denga? 1731 perf	lot	10	
93	8	D 1/12 reich taler 1770 Preussen FRIDERICUS BORUSSORUM REX	1	35	
94	8	D Preussen 3 mark 1910 ridser	01	35	

95	8	D Preussen 2 mark 1901 	1	200	
96	8	D 10 mark 1988D jub Schopenhauer	0	35	
97	8	DK 2 sk 1818	1(+)	50	
98	8	DK 4 x værktøj nr polet CM-VPS	lot	10	
99	8	DK 1 polet A/S Odense elektriske sporveje JS373	1+	15	
100	8	DK 1 polet SAB	1+	5	
101	8	Grønland 50 øre 1926	1	10	
102		DK 5 ører 30 stk, 10 ører 1924, 1948-74 excl 1959, 10 ører 1948-74 excl 1959, 25 ører 1949-1973, 25 øre 29 stk, 10 ører 25 stk C10-F9, 4 stk 5 ører, 5 ører 41 stk C10-F9, 32 stk 1 ører C10-F9	lot	hb	
103		DK 1 kr 1892,1915,15,25,26,31,36-40,42-77 isat Siegs rød album	lot	100	
104		DK 7 stk 10 øre F9 2x1955, 2x57, 2x58, 63	lot	hb	
105		Rom 4 stk. ubestemt, 3-4. årh.	1-	50	
106		Rom denar (sølv), ubestemt	1-	35	
107		UK 1 shilling1943,48 Holland ca 40 stk mønter	lot	hb	
108		Rom, ubestemt dupondius, pæn SC	1(-)	75	
109		Rom Maximianus, antonianus kant skade	1+	75	
110		Rom, 4 stk. ubestemt, 3-4. årh.	1-	50	
111		Islam, ubestemt	1-	25	
112		DK 2 øre 1889, 10 øre 1919	1,1+	hb	
113		Antik lot, 7 stk. Bl.a. ptolemæisk drachme	lot	35	
		Sedler			
114		Hele verden 13 stk	lot	hb	
115		D 1 rentenmark 1937, 2 rentenmark 1937, 5 rentenmark 1923	1-	hb	
116		D Stade 2 x 10 pf,Nachterstadt 5 pf, Gluckburg 50 pf, Göttingen 25 pf	lot	10	
117		D Halberstadt 25 pf, Osterholz 10 pf,Ellerhoop 25 pf, Malente 50 pf	lot	10	
118		D Berlin 12 stk 50 pf 09.09.21	lot	10	
119		D Sørup 1 m 06.07.19 Kiel 50 pf 01.01.18Nortorf 50 pf 10.05.20	0	10	
120		D Pössneck 50, 75 pf 31.07.2,1Kreuzburg50	lot	hb	

		pf 18.10.21, 2 x 1 m uå			
121		D Thale 5, 25, 50, 100 pf 31.12.22 limrest	0	hb	
122		DK Højer 1 m Si58C	0	hb	
123		Østrig 10 forsk notgeld	0	25	
124		Østrig 10 forsk notgeld	0	25	
125		Østrig 10 forsk notgeld	0	25	

: se billede på www.nfns.dk

Resultatet af fredskonferencen blev Versailles-traktaten af 28. juni 1919, der bl.a. foreskrev, at der skulle holdes folkeafstemning i flere af de landsdele, der hørte til Tyskland, deriblandt Slesvig.

Det var under denne afstemning, da valget stod mellem Danmark og Tyskland, at nødpengenes fik så stor betydning i valgkampen. De nåede med deres danske og tyske propaganda, ud til selv de fjerneste egne af landsdelen, hvad aviserne ikke altid gjorde.

Det hele mundede, som alle ved, ud i den historiske folkeafstemning. I 1. zone, Sønderjylland, den 10. februar 1920 og i Sydslesvig, 2. zone, den 14. marts 1920. Tilhørsforholdet blev fastslået ved en traktat i Paris af 5. juli 1920 mellem stormagterne og Danmark. Christian X underskrev den 9. juli traktaten, der regnede 15. juni som skæringsdagen. 10. juli red kongen over grænsen på den berømte hvide hest, og 11. juli mødtes kongehus, regering og rigsdag med sønderjyderne på Dybbøl. Den officielle genforeningsdag blev 15. juni og falder sammen med Valdemarsdagen.

Derfor betragter Numismatisk Forening for Nord- og Sydslesvig det som en af sine fornemste opgaver, at stimulere interessen for sønderjyske nødpengenes. Og som det spændende samleområde det er, må vi til stadighed gøre en indsats for at have dem med på vore auktionslister.

Verner Meier.

Hammerslagspris ved medlemssalg og auktion den 8. februar 2022

Nr.	Pris	Nr.	Pris	Nr.	Pris	Nr.	Pris	Nr.	Pris
1		22	36	43		64	54	85	35
2	26	23	56	44		65	25	86	35
3	30	24	64	45		66	72	87	35
4		25	62	46	10	67	76	88	35
5	20	26	58	47	16	68	205	89	35
6	5	27	58	48		69	250	90	35
7	10	28	66	49	5	70	90	91	35
8		29	30	50		71	150	92	35
9		30		51		72	250	93	35
10		31		52		73	5	94	35
11		32		53		74	72	95	35
12	25	33	25	54	5	75	25	96	35
13		34		55		76	36	97	20
14		35	110	56	50	77	50	98	28
15	70	36	110	57	50	78	25	99	30
16	20	37		58	20	79	70	100	50
17	40	38		59	20	80	5	101	50
18	25	39	74	60	5	81	255	102	20
19	46	40		61	22	82	50	103	10
20	46	41	10	62	25	83	68	104	10
21	46	42		63	35	84	10	105	10

Generalforsamling og auktion.

Numismatisk Forening afholder medlemsmøde med generalforsamling og auktion
tirsdag den 12. april 2022 kl. 19.30 i NygadeHuset i Aabenraa.

Dagsorden ifølge vedtægterne.

1. Valg af dirigent.
2. Beretning ved formanden.
3. Regnskab ved kassereren.
4. Fastsættelse af kontingent.
5. Valg til bestyrelsen: Efter tur afgår Jens Madsen, Hans Chr. Deele og Henning Kjær.
6. Valg af revisor: efter tur afgår Erik Østergaard.
7. Orientering om auktionslisterne.
8. Indkomne forslag.
9. Eventuelt.

Foreningens regnskab uddeles på generalforsamlingen,
eller kan rekvireres hos formanden.

P. b. v. Henning Kjær.